

IEVADRAKSTS

ECB Padome 2005. gada 3. februāra sanāksmē nolēma nemainīt minimālo pieteikuma procentu likmi Eurosistēmas galvenajām refinansēšanas operācijām (2.0%). Arī aizdevumu iespējas uz nakti un noguldījumu iespējas procentu likme netika mainīta (attiecīgi 3.0% un 1.0%).

Šis lēmums atspoguļo to, ka Padomes vērtējums par cenu stabilitāti vidējā termiņā nav mainījies. Lai gan īstermiņa SPCI inflācija arī turpmāk būs pakļauta zināmām svārstībām, īpaši saistībā ar naftas cenām, nav būtisku pierādījumu, ka euro zonā veidotos iekšzemes inflācijas spiediens. Tāpēc Padome nemainīja vēsturiski zemās galvenās ECB procentu likmes. Tomēr vidējā termiņā joprojām saglabājas augšupvērsti cenu stabilitātes riski. Tāpēc ir svarīgi arī turpmāk pret šiem riskiem izturēties ar piesardzību.

Vispirms – par Padomes novērtējuma pamatā esošo tautsaimniecības analīzi. Jaunākā informācija par ekonomisko aktivitāti, kā arī apsekojumu dati liecina, ka 2004. gada 4. ceturksnī turpinājās mērena izaugsme un jaunā gada sākumā situācija pamatā nav mainījies. Arī nākotnē joprojām saglabāsies nosacījumi, lai šajā gadā tautsaimniecības izaugsme kļūtu straujāka un stabilāka. Pasaules izaugsme joprojām būs pārliecinoša un radīs labvēlīgu vidi euro zonas eksportam. Attiecībā uz iekšējiem faktoriem gaidāms, ka ieguldījumus arī turpmāk veicinās ļoti labvēlīgie finansēšanas nosacījumi, augošā peļņa un uzņēmējdarbības efektivitātes kāpums. Turklāt patēriņam vajadzētu pieaugt atbilstoši reāli izmantojamo ienākumu pieaugumam.

Augstās un svārstīgās naftas cenas un ilgstošā globālā nesabalansētība rada lejupvērstus riskus, kas apdraud izaugsmi. Runājot par iekšējiem faktoriem, patēriņš pieaugtu, mazinoties ar fiskālo un strukturālo reformu apjomu un tempu saistītajām neskaidrībām, jo šķiet, ka šādas neskaidrības ietekmē privātā sektora gaidas attiecībā uz reāli izmantojamo ienākumu kāpumu nākotnē. Attiecībā uz valūtu kursiem Padome apstiprināja savu nostāju, ko tā pauda, krasi pieaugot euro kursam: šādas pārmaiņas ir nevēlamas un nelabvēlīgi ietekmē tautsaimniecības izaugsmi.

Tagad – par patēriņa cenām. SPCI gada inflācija decembrī pieauga līdz 2.4% (novembrī – 2.2%). Janvāra dati vēl nav pieejami, taču pazīmes liecina, ka inflācijas līmenis salīdzinājumā ar decembri ir samazinājies. Jādomā, ka nākamajos mēnešos gada inflācija

joprojām svārstīsies, pamatā atspoguļojot naftas cenu attīstību. Domājot par tālāku nākotni, līdz šim pieejamā informācija liecina, ka, ja nebūs turpmāku nelabvēlīgu satricinājumu, 2005. gadā gaidāms, ka SPCI inflācija būs zemāka par 2%. Pašlaik nekas neliecina, ka euro zonā veidotos spēcīgāks iekšzemes inflācijas spiediens. Algu kāpums pēdējos ceturkšņos joprojām bijis ierobežots, un, ņemot vērā mēreno tautsaimniecības izaugsmes tempu un vājo darba tirgu, šai tendencei vajadzētu saglabāties arī nākotnē.

Tomēr jāņem vērā vairāki augšupvērsti cenu stabilitātes riski. Bažas īpaši rada naftas cenu attīstība nākotnē un plašākā skatījumā arī iespējama netiešo seku risks algu un cenu noteikšanas mehānismā visā tautsaimniecībā. Turklāt uzmanīgi jāseko netiešo nodokļu un administratīvi regulējamo cenu attīstībai.

Tālāku ieskatu cenu attīstības perspektīvā (vidējā un ilgākā termiņā) sniedz monetārā analīze. Jaunākā monetārā informācija apstiprina, ka kopš 2004. gada vidus vērojams M3 pieaugums nostiprinās. Tas arvien vairāk atspoguļo vēsturiski ļoti zemo euro zonas procentu likmju stimulējošo ietekmi. Tā kā M3 pieaugums euro zonā dažos pēdējos gados ilgstoši bijis spēcīgs, likviditāte euro zonā joprojām ir ievērojami augstāka, nekā nepieciešams, lai finansētu tautsaimniecības izaugsmi bez inflācijas. Tas varētu apdraudēt cenu stabilitāti vidējā termiņā un liecina, ka nepieciešama piesardzība.

Ļoti zemās procentu likmes veicina arī privātā sektora pieprasījumu pēc kredītiem. Aizdevumu pieaugums nefinanšu sabiedrībām pēdējos mēnešos aizvien palielinājies. Turklāt pieprasījums pēc aizdevumiem mājokļa iegādei joprojām ir stabils, ko veicina arī straujā mājokļu cenu dinamika vairākos euro zonas reģionos. Augstā likviditāte apvienojumā ar spēcīgu kreditēšanas pieaugumu dažos euro zonas reģionos varētu kļūt par iemeslu nenoturīgam cenu kāpumam īpašumu tirgū.

Apkopojot var teikt – tautsaimniecības analīze liecina, ka iekšzemes inflācijas spiediens joprojām ir ierobežots. Tomēr augšupvērsti cenu stabilitātes riski vidējā termiņā saglabājas un tiem uzmanīgi jāseko. Tāpēc ir svarīgi, lai īstermiņa inflācijas kāpums neiespaidotu ilgtermiņa inflācijas gaidas un algu un cenu noteikšanas mehānismu. Salīdzinot to ar monetārās analīzes rezultātiem, var secināt, ka joprojām jāievēro piesardzība attiecībā uz cenu stabilitātes risku īstenošanos vidējā termiņā.

Kas attiecas uz fiskālo politiku, tiek gatavots rūpīgs dalībvalstu stabilitātes programmu jaunāko grozījumu vērtējums. Vitāli svarīgi, lai dalībvalstis, īstenojot 2005. gada budžetus un nosakot vidēja termiņa mērķus, pildītu Stabilitātes un izaugsmes paktā paredzētās saistības. Nepieciešamības gadījumā tas ietver pārmērīga budžeta deficīta novēršanu šajā gadā un apņēmīgu virzību uz budžeta situāciju, kas tuva bezdeficīta budžetam vai budžeta pārpalikumam. Šādi pasākumi jāveic, lai neatkārtotos pagātnes situācijas, kad netika veiktas pietiekamas korekcijas. Ņemot vērā nepieciešamību sagatavoties sabiedrības novecošanai, arī fiskālajai stratēģijai jāklūst par daļu no visaptverošas reformu stratēģijas, kas vērsta uz Eiropas izaugsmes potenciāla paaugstināšanu.

Diskusijas par Eiropas fiskālo struktūru jābeidz ar pārliecinošu rezultātu. Padome atbalsta priekšlikumus par to, kā padarīt iedarbīgāku Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvo daļu, kas aplūko budžeta situācijas uzraudzību. Runājot par Pakta koriģējošo daļu, pašreizējiem mehānismiem arī turpmāk visādā ziņā jābūt stingriem un uzticamiem. Tāpēc būtu nelietderīgi mainīt Regulu nosacījumus, mīkstināt 3% deficīta ierobežojumu vai vājināt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru. Fiskālā struktūra, kas nostiprināta Līgumā un Stabilitātes un izaugsmes paktā, ir Ekonomikas un monetārās savienības stūrakmens un tāpēc sevišķi svarīga pašas monetārās savienības kohēzijai. Svarīgi, lai nerastos nekādas šaubas par uzraudzības procesa efektivitāti un vienotās valūtas zonas fiskālās politikas stabilitāti ilgā laika posmā, jo galu galā šādas šaubas izraisītu riska prēmiju pieaugumu un reālo procentu likmju kāpumu euro zonā.

Attiecībā uz strukturālajām reformām ECOFIN Padome nesen apstiprināja Ekonomiskās politikas komitejas sagatavoto gada ziņojumu par 2005. gada strukturālajām reformām. Padome pilnībā piekrīt ECOFIN Padomes secinājumam, ka "atbilstoši nemitīgajai nepieciešamībai panākt izaugsmes kāpumu, palielinot gan nodarbinātību, gan produktivitāti, sevišķa uzmanība jāveltī nodarbinātības līmeņa paaugstināšanai, īpaši ņemot vērā sabiedrības novecošanu". Šajā nolūkā Padome stingri atbalsta Komisijas apņemšanos veicināt atjaunotās Lisabonas stratēģijas īstenošanu un mudina arī valstu valdības parādīt savu apņēmību šajā jomā, īstenojot Eiropā strukturālās reformas. Lai reformām būtu pozitīvi rezultāti – gan izaugsmes potenciāla kāpums vidējā termiņā, gan patērētāju un uzņēmumu konfidences uzlabošanās īstermiņā –, ir būtiski novērst atšķirības to ieviešanā.

Šajā "Mēneša Biļetena" izdevumā iekļauti trīs raksti. Pirmajā rakstā risināti konceptuāli banku tirgus disciplīnas jautājumi un apsvērts, cik lielā mērā tirgus disciplīna var papildināt uzraudzības pasākumus. Otrajā rakstā aplūkota sākotnējā pieredze saistībā ar nesenajām Eurosistēmas monetārās politikas darbības pamatnostādņu pārmaiņām. Visbeidzot, trešajā rakstā raksturota euro zonas maksājumu bilance un starptautisko investīciju bilance ģeogrāfiskā dalījumā.